

PICULIVES: ART I VIDA

Josep Bosch Puy (Arbúcies, 1937 – Girona, 1998)
no es considerà a si mateix artista fins que la seva obra
es va exposar al públic per primera vegada.

Ja fa més de deu anys de la mort de Piculives, i la seva trajectòria artística resta encara per estudiar i contextualitzar en el marc de la història de l'art gironí i català de la segona part del segle xx. Aferrat a la terra i amb una concepció del món que uneix art i vida, el conjunt de la seva obra plasma amb total coherència la ideologia de l'autor. L'Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Girona disposa de la catalogació de gran part de la seva creació.

GLÒRIA GRANELL > TEXT

Home de molts oficis i de formació autodidacta, integrà la vocació artística a la seva vida amb total naturalitat, com a expressió del contacte permanent amb la terra i del seu domini innat dels elements naturals. L'any 1972 exposà a la galeria d'art La Gàbia de Girona i inicià així la seva trajectòria artística pública. La mostra va ser ben rebuda per la crítica i establí les bases de la definició de Piculives com a creador: el que fins aleshores era espontaneïtat creativa agafava forma de discurs teòric.

En la concepció artística de Piculives art i vida són un tot indeslligable. L'artista estava en comunió directa amb la natura, i aquest contacte amb la matèria li permetia viure amb la mirada posada en allò que és essencial, a nivell personal i artístic. La seva manera d'entendre el món, per tant, és implícita en tots els aspectes de la seva creació.

D'entrada, la natura en sentit tel·lúric és el gran tema de l'obra de l'artista, ramificat i reinterpretat en múltiples variants, tant en pintura com en escultura. En una primera fase focalitzà l'atenció en la natura com a generadora de vida, sobretot vinculada amb la fertilitat femenina. En aquest sentit cal destacar la coneguda sèrie d'escultures de dides, al costat d'altres representacions de la feminitat, la fertilitat i l'amor. En una segona etapa, en canvi, la terra és tractada en el sentit d'arrelament a un país i la seva gent (oficis, mites, costums, etc.).

A nivell conceptual, un dels factors clau de la forma d'entendre l'art de Piculives és la llibertat creativa respecte als

**Piculives integrà
la vocació artística
a la seva vida com a
expressió del contacte
permanent amb la terra
i del seu innat domini
dels elements naturals**

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

corrents estètics i al públic. L'artista no creava per comercialitzar la seva obra sinó per gaudir realitzant-la, i no dedicar-se exclusivament a l'art li donava tot el marge per fer-ho. El seu únic condicionant era la sinceritat cap a si mateix: «La sinceritat és la base de la meua obra [...] i si no visc de l'escultura, viuré de la terra», afirmava el maig de 1974. Aquesta fou la seva guia com a creador i l'eix de la seva filosofia artística.

Piculives concebia l'art de forma íntegra: dominar la matèria vol dir controlar tot el procés que la converteix en peça artística, perquè cada un dels passos d'aquesta metamorfosi forma part també de l'obra final. És

>> La dama de la Garrotxa (1978), escultura d'homenatge a Miquel Oliva i Prat, en tres moments: a l'esquerra, a la serra de Finestres (Mieres), a dalt a Sant Esteve de Llémena i a la dreta durant l'execució de l'obra.

per això que en el taller de Piculives l'elaboració de les obres s'iniciava amb la construcció d'aquells estris que havien de servir per crear-les (torn, forn, eines, etc.): tot és part de tot i constitueix la cerca d'un mateix sentit que va més enllà de la peça física. *La campana*, per exemple, és una obra molt significativa que s'inicià amb la construcció del forn i que aglutina en el seu so tot el discurs artístic de l'autor. És el cas, també, del *Diapasó*, que s'elaborà fonent el metall de les monedes recollides al pou d'Isaac el Cec i que per tant és fet de dissenys, anònims i secrets.

Piculives convertí la creació artística en un ritual, i el compartia amb el públic en sessions obertes en què s'apreciava l'evolució conceptual i física de l'obra. Els últims anys construí

fins i tot els estudis on treballava (Sant Sadurní de l'Heura i Sant Miquel de Pera) com a punt de partida del seu procés de creació.

Si el binomi art-vida era a la base de la ideologia de Piculives, l'art havia d'estar també barrejat amb la natura, indeslligable de la seva persona. Per això utilitzava tots els recursos que li proporcionava l'entorn per a l'elaboració de les obres (rierencs, blocs de pedra, senyals quilomètrics, parts de

vies de tren, etc.). Seguint la mateixa línia de pensament, integrà perfectament l'art en el paisatge: construí escultures que es barregen amb la natura i realitzà intervencions artístiques directament en l'espai natural, una acció molt propera al *land art* (pensem en obres com *El drac* o *L'àngel dels camins*, a la Garrotxa). Aquest és un exemple clar de la connexió que Piculives establí amb corrents artístics d'avantguarda i de com connectà amb grans línies del pensament europeu contemporani.

L'escultura pública de Piculives és també una forma d'intervenció en el paisatge, que a més té un caràcter volgutament popular i de proximitat amb la gent. La primera que realitzà va ser *La majordoma*, al passeig Arqueològic de Girona (1973), i continuà amb un

En la concepció artística de Piculives art i vida són un tot indeslligable. L'artista no creava per comercialitzar la seva obra, sinó per gaudir realitzant-la

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> *Pintura* (1972).

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> *La dona de l'hortolà, escultura mig enterrada* (1977).

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> *El drac, entre Oix i Beget* (1990).

GERARD BAGUÉ

>> *La Majordoma, al Passeig Arqueològic de Girona* (1973).

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> *Escultura* (1984).

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> *Eclipsi* (1991).

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

>> **Pintura (1975).**

>> **Les segadores. (1975).**

>> **La campana (1975).**

>> **Escultura. (1987).**

>> **Escultura (1995).**

>> **Escultura (1996).**

>> **Homenatge a Pau Casals, a Girona (1994).**

CRDI. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (GG/HN)

Dins i fora dels cercles artístics

Tot i que es va mantenir volgutament al marge dels cercles artístics, Piculi- ves establí una total sintonia amb l'art emergent gironí, sobretot durant la dècada dels setanta. Col·laborà amb l'Assemblea Democràtica d'Artistes de Catalunya i s'incorporà a ANSIBA (Agrupación Nacional Sindical de Bellas Artes). Al llarg de la seva trajectòria artística realitzà una trentena llarga d'exposicions, individuals o col·lectives, generalment en espais de les comarques gironines. També exposà a Barcelona (1974) i Madrid (1975), on va prendre part en la mostra «Naïfs españoles contemporáneos» amb Dolors Pagès (pintora, mare d'Emília Xargay). La participació en mostres col·lectives plasma la seva integració en l'art del moment. Exposà, per exemple, amb Enric Marquès, Jaume Fai- xó, Isidre Vicens, Pere Planells, Emília Xargay, Quim Coromi- nas, Pia Cruzet, Granados Lli- mona, Carles Delclaux, Josep Perpinyà, Domènec Fita, Roser Oliveras, Juan José Torralba, Torres Monsó i un llarg etcètera. El 1972 va ser premiat en l'expo- sició del grup Ansiba a la Casa de Cultura, i el 1978 guanyà el primer guardó d'escultura dels premis Vila de Palamós. Tot i que la necessitat de tenir la natura a prop el portà a viure en indrets més o menys allunyats del nucli urbà gironí (Sant Martí de Lléme- na, Porqueres, Vilobí, Sant Sadur- ní de l'Heura, Sant Miquel de Pera, etc.), mantingué sempre un cert vincle amb la cultura local.

ARXIU ANNA BOSCH

>> *Piculives esculpint la Creu de Vulpellac, a Sant Sadurní de l'Heura, el 1985 (aprox.), abans d'arribar a Girona.*

ARXIU ANNA BOSCH

>> *Piculives, amb el Diapasó. Vilobí d'Onyar, 1995.*

Els últims anys de la seva trajectòria artística es dedicà a l'elaboració d'invents, un nou àmbit creatiu amb el qual guanyà tres premis de la convenció anual d'inventors de Vilanova i la Geltrú per la creació d'una mà de morter que evita que l'allioli es negui.

L'obra, a punt per a l'estudi

El caràcter prolífic i poc metòdic de Piculives provocà una gran dispersió de la seva obra, disgregada en infinitat de cases particulars i indrets públics del país, la qual cosa en dificulta l'estudi. Per aquest motiu, el 1999 es creà l'Associació d'Amics de Piculives, representada per Lluís Hereu, Àlex Nogué, Josep Tarrés i Juan José Torralba, amb l'objectiu de catalogar l'obra de l'artista, facilitar-ne la documentació perquè pugui ser estudiada i portar-ne a terme una exposició antològica. Per

localitzar l'obra, l'associació va fer una crida a tots els propietaris i propietàries de peces de l'autor, que tingué una gran resposta. La catalogació es portà a terme gràcies a l'impuls i finançament de l'Ajuntament de Girona, sota la coordinació de l'Arxiu Municipal. El resultat ha estat la caracterització i registre de 452 obres d'art de Piculives en una base de dades consultable a l'Arxiu Municipal de Girona. Cada peça consta d'una fitxa amb una imatge associada i informació diversa: tipus d'obra, data, dimensions, títol, inscripcions, història de l'objecte, lloc de realització, ubicació habitual, nom del propietari o propietària, presentació, estat de conservació, etc. Cronològicament, les

obres catalogades abracen el període 1965-1996. Hi consten 228 escultures, 184 pintures, 19 dibuixos i 21 peces de tipus diversos (parts de moble, estris, objectes domèstics, parts d'edifici, etc.). Tot i la varietat de tècniques que s'hi observen, en general les pintures són realitzades amb aquarel·la, pastel, guaix, guix o bolígraf, i la majoria són paisatges. Entre els dibuixos abunden els esbossos. El paper a voltes era reutilitzat i el marc de l'obra sovint era realitzat pel mateix artista, seguint la concepció íntegra de l'art que defensava l'autor. Les escultures generalment són de pedra, terra cuita, marbre, fusta, metall, guix o ciment, entre altres materials.

La ciutat de Girona disposa, doncs, de la catalogació de gran part de l'obra de l'artista, un material que pot servir de base per a un estudi crític de la seva trajectòria i per a una exposició antològica, dos temes encara pendents. Actualment la figura de Piculives és recordada encara amb aires de llegenda, que caldria acompanyar d'una justa valoració a nivell artístic. Un primer pas per començar a interpretar la seva creació i el paper que va exercir en el context cultural de l'època seria focalitzar l'atenció en la seva obra, escultures i pintures que formen part de la història de l'art gironí de la segona part de segle xx. També en aquest sentit, però, l'artista va ser coherent amb la seva concepció del món: «No sé si algún día seré algo, o lo será mi obra. Tal vez cuando seáis viejos os acordéis de aquel Piculives que conocisteis un día. No lo sé, ni creo que importe mucho ahora. Lo que más me interesa es ser fiel a mí mismo. Y creo que lo soy, a base de sacrificio, pero lo soy. Y me alegro de ello» (entrevista de Josep Víctor Gay, 27/11/1977, *Los Sitios*).

Glòria Granell Nogué
és filòloga.

Agraïments: Àlex Nogué, Joan Boadas
i Anna Bosch